КИРИЛО - МЕТОДИЕВСКИ
НАУЧЕН ЦЕНТЪР - БАН
Вх. № 12140-05-05
Дата 21.10.2026

Становище

от доц. д-р Цветана Димитрова, Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ при Българската академия на науките
във връзка с обявен в КМНЦ – БАН конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ по професионално направление 2.1. Филология, за нуждите на секция „Кирило-Методиевско книжовно наследство“

Представям настоящото становище в качеството си на член на Научното жури по цитирания конкурс, на основание на заповед № 63-1 РД-16 / 04.09.2026 г., както и на решение на Научното жури по процедурата, взето на заседание от 08.09.2026 г. Становището е изготвено в съответствие със Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, Правилниците за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности на БАН и на Кирило-Методиевския научен център при БАН.

Конкурсът е обявен в ДВ бр. 61/03.07.2026 г. За участие в него е подал документи един-единствен кандидат – д-р Иван Иванов Илиев.

1. Общо описание на представените материали

Като член на Научното жури по конкурса съм получила следните документи на кандидата: заявление за участие в конкурса, автобиография, диплома за образователна и научна степен „доктор“, диплома за бакалавърска степен (класическа филология), диплома за магистърска степен (българска филология – старобългаристика), документ за успешно реализирана Хумболтова стипендия, удостоверение за стаж по специалността, списък с публикациите (на български и на английски език), резюмета на трудовете (на български и на английски език), авторска справка за научните приноси, справка за цитиранията, справка за наукометричните показатели за изпълнение на минималните национални изисквания според ЗРАСРБ, медицинско свидетелство, свидетелство за съдимост, сертификат за владеене на английски език, както и копия на научните трудове (монографии, статии и студии), с които кандидатът участва в конкурса.

Според Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) чл. 24 (1), Правилника за прилагане на Закона, и Правилниците за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности на БАН и на КМНЦ, кандидатът за заемане на академичната длъжност „доцент“ трябва да отговарят на следните изисквания:

1. Да е придобил образователната и научна степен „доктор“
2. Да е заемал академичната длъжност „асистент“, „главен асистент“ не по-малко от две години. Да има поне пет години стаж по специалността.
3. Да има публикуван хабилитационен монографичен труд, който не повтаря представения труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.
4. Да отговаря на минималните национални изисквания.
5. Да няма доказано по законоустановения ред плагиатство или недостоверност на представените научни данни в научните трудове.

4. Да има най-малко 10 публикации в научни издания след заемане на длъжността „главен асистент“, които да не повтарят представените за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ и да са равностойни на 220 точки според Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилниците за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности на БАН и на КМНЦ.
5. Да е участвал най-малко в три научноизследователски проекта.
6. Да е участвал най-малко в пет научни форума след заемане на длъжността „главен асистент“.
5. Да има доказани цитирания или рецензии в научни издания, равностойни на 60 точки.

Според представените документи гл. ас. д-р Иван Иванов Илиев изпълнява (и надхвърля) всички тези изисквания: притежава степента научната и образователна степен „доктор“ от 2016 г., защитена в Института за литература при БАН, заема академичната длъжност „главен асистент“ от 2015 г. (над 10 години) към Богословския факултет на Софийския университет, и представя 3 монографии (от които едната е публикуван дисертационен труд и една – първо издание на хабилитационния труд) и 20 публикации, които според представената справка са равностойни на 675 точки; представеният списък с цитирания включва 97 цитиращи източника (без автоцитати и цитати в обзорни трудове; които надхвърлят многократно изискваните 60 точки).

Редактор е на три научни издания, автор е на десетки енциклопедични статии (подготвени в рамките на два от проектите, в които е участвал), както и на три специализирани превода (издадени от издателство „Българска история“ и от Университетското издателство „Св. Климент Охридски“).

Д-р Иван Илиев е участвал в 8 проекта, стипендиант е на Фондация „Александър фон Хумболд“ (за периода 2020 – 2022 г.). Носител е на стипендия „Млад учен“ от EABS в Берлин (2017). Реализирал е специализация към Ernst Mach Grant, Виена, Австрия (2015). Председател е на Асоциацията за развитие на университетското класическо образование (АРУКО) от 2024 г. до момента.

Според данните в системата „Авторите“ на Софийския университет д-р Илиев е участвал с научни доклади в над 30 научни конференции след 2016 г.

От представените материали мога да заключа, че д-р Иван Иванов Илиев отговаря на всички критерии за заемане на академичната длъжност „доцент“.

2. Обща характеристика на научноизследователската дейност и приноси на кандидата

За участие в конкурса д-р Иван Илиев представя монографичен труд (две издания, второ допълнено) и 20 публикации в научни издания, съответно 7 студии и 13 статии, от които 4 публикации са в съавторство (по една – с д-р Екатерина Томова и проф. Ахим Рабус, и две – с проф. Анисава Милтенова). 13 от публикациите са на английски език, една е на немски, а останалите са на български език.

Д-р Илиев вярно и коректно е описал научноизследователските си приноси, свързани със старобългарската преводна литература, рецепцията на византийски

произведения в славянската книжнина и историята на преводите от старобългарски на латински. Редица публикации са посветени на преводите на съчиненията на св. Иполит Римски, „Тълкуването на Книга на пророк Даниил“ (което е и научноизследователски обект на дисертационния труд на кандидата) и „Слово за Антихриста“. Открити, въведени в научно обращение и анализирани са нови ръкописни свидетелства, проследява се развитието на ръкописната традиция, езиковите особености на преводите и влиянието им върху славянската историко-апокалиптична литература.

Важна задача за д-р Илиев е съставянето на старобългарско-гръцки и гръцко-старобългарски речници индекси, основани на съпоставка между преводните текстове и византийските им първообрази, защото именно предоставят ценни данни както за изследванията по историческа лексикология, така и за изследването на преводаческите техники и езиковите съответствия.

Хабилитационният му труд *Жития на български светци в латинската традиция* (второ, допълнено издание, 2026) е допълнено и подобрено издание на едноименната книга на автора от 2020 г. Трудът има два раздела – първият е посветен на Житието на света Петка Търновска в латински превод, осъществен от хърватския просветител и мисионер Рафаел Левакович (1597 – 1649) през XVII век, а вторията – на Житието на свети Иван Рилски в латински превод от руския йезуит Иван Мартинов (1821 – 1894), направен два века по-късно. И двете жития, преведени от старопечатни книги, са публикувани в латински превод от Обществото на Боландистите в поредицата им Acta Sanctorum. Преводът на Житието на св. Петка Търновска е от текста на старопечатното издание на Вукович (XVI в.), докато преводът на Житието на св. Иван Рилски се основава на руска старопечатна книга (XVII в.). Съдбата на първото издание е проследена в монографията отделно, като са включени малко известни факти за неговото разпространение и за екземплярите в български библиотеки. Изследването на езика и стила на двата латински превода, разбирането на славянския текст, изданията на преводите и съответните двуезични речници се осъществява за пръв път в България, като са направени и важни наблюдения върху славянската палеотипия от XVI до XVII в. Разгледани са различните причини и поводи за преводите, както и историческия контекст на римокатолическата пропаганда през Късното средновековие на Балканите и е подчертана ролята на Обществото на Боландистите. Представени са личностите и творчеството на руснаците йезуити Иван Гагарин и Иван Мартинов, характеризиран е приносът им за славистиката и ролята им за културните връзки между католическа Европа и православния Изток. Изследванията допринасят за по-задълбоченото разбиране и на рецепцията на българското книжовно наследство в Западна Европа през XVII – XIX в.

Публикациите на кандидата представят разнообразие от теми, но очертават все пак трайния и последователно преследван интерес на д-р Илиев към въпросите на превода (включително към преводната литература в Кирило-Методиевата епоха и традицията, която я наследява, както и към превода в съвременен контекст – вж. съвместната публикация с д-р Томова) и съдбата на текстовете през различните векове и в различните културни условия, в които те попадат.

В публикациите на д-р Иван Иванов Илиев не забелязвам данни за наличие на плагиатство или на недостоверност на данните.

4. Отражение на резултатите на кандидата в трудовете на други автори

Общият брой на забелязаните цитати на всички трудове на д-р Иван Илиев е 97 (без преки и косвени автоцитати и такива в обзорни публикации), сред които има и рецензии за монографичните му трудове, включително за хабилитационния труд в неговото първо издание (според представената справка), което е добра практика в такива конкурси. Броят на забелязаните цитати надхвърля многократно изискванията за заемане на длъжността доцент.

5. Заключение

На основание на всички цитирани по-горе факти и съгласно изискванията на закона и правилниците давам положителна оценка на кандидатурата за академичната длъжност „доцент“ на д-р Иван Иванов Илиев. Кандидатът е представила всички изискуеми документи, като те напълно удовлетворяват и дори многократно надхвърлят всички изисквания на ЗРАСРБ и на останалите нормативни документи. Публикациите се отличават с безспорните си приноси и изключително високото качество и са в съответствие с тематиката на конкурса. Д-р Иван Илиев е утвърден учен, отличаващ се с висок професионализъм, и изследовател, ползващ се авторитет сред академичната общност.

Въз основа на всички тези факти убедено препоръчвам на уважаемото жури да предложи на компетентния орган да избере д-р Иван Иванов Илиев на длъжността „доцент“ в КМНЦ в професионално направление 2.1. Филология.

Дата: 21.10.2026 г.

Изготвил становището:
(доц. д-р Цветана Димитрова)